

## בחנותי

### **(1) ויקרא פרק כו**

(לח) וְאַבְדַּתְּם בְּגוּיִם וְאָכַלְתֶּם אֶתְכֶם אֶרֶץ אֲיִבֵיכֶם:  
(לט) וְהַנְּשָׂאִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאַרְצַת אֲיִבֵיכֶם וְאִם בְּעוֹנֹת אֲבֹתֵם אִתְּם יִמְקוּ:  
(מ) וְהַתְּנוּדוֹ אֶת עוֹנֵם וְאֶת עוֹן אֲבֹתֵם בְּמַעַלְמֵ אֲשֶׁר מְעַלּוֹ בִּי וְאִם אֲשֶׁר הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:  
(מא) אִם אֲנִי אֶלֶף עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם אוֹ אִם יִכְנַע לְכַבֵּם הָעָרֶל וְאִם יִרְצוּ אֶת עוֹנֵם:  
(מב) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאִם אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאִם אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר וְהָאֶרֶץ אֲזַכֵּר:  
(מג) וְהָאֶרֶץ תִּעְזֹב מִקֶּדֶם וְתִרְצֵן אֶת שְׂבֻתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָה מִקֶּדֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת עוֹנֵם יַעֲזֹב וְיִבְעֵן בְּמִשְׁפָּטֵי מִאֲסוֹ וְאֶת הַקִּטִּי גְעִלָה נִפְשָׁם:  
(מד) וְאִם גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא מֵאֲסָתִים וְלֹא גְעֻלֹתִים לְכַלְתָּם לְהַפְרֵ בְרִיתִי אִתְּם כִּי אֲנִי ה' אֱ-לֹהֵיהֶם:  
(מה) וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשִׁינִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי ה':  
(מו) אֶלֶף הַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן ה' בְּיַד וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד מֹשֶׁה:

### **(2) רש"י על ויקרא פרק כו פסוק מא**

(מא) והבאתי אתם - (ת"כ) אני בעצמי אביאם זו מדה טובה לישראל שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות ע"א נעשה כמעשיהם אני איני מניחם אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירין לתחת כנפי שנאמר (יחזקאל כ) והעולה על רוחכם היו לא תהיה וגו' חי אני וגו' אם לא ביד חזקה וגו':  
או אז יכנע - כמו (שמות כג) או נודע כי שור נגח הוא אם אז יכנע. לשון אחר אולי שמא אז יכנע לבבם וגו':  
ואז ירצו את עונם - יכפרו על עונם ביסוריהם:

### **(3) ספר גור אריה על ויקרא פרק כו פסוק מא**

[מז] או אז יכנע. הקשה הרא"ם, דלפי זה יהיה המובן שלכך אני אביאם תחת כנפי אם אז יכנע, אבל אם לא יכנע לבבם לא אביאם תחת כנפי, וזה הפך המדרש (תו"כ כאן) שהרי אף בעל כרחם יביאם תחת כנפי השכינה. ולא הקשה כלום, דאין "או אז" (אם) יכנע" דבוק אל "והבאתי", רק אל "בארץ אויביהם", וכך פירושו, שהקב"ה מביאם בארץ אויביהם שמא אז יכנע לבבם הערל ויחזור בתשובה מעצמם. ואם לא יחזור בתשובה מעצמם, ואדרבה, יהיו רוצים לעשות כמעשה הגוים, כבר אמר על זה "והבאתי אותם בארץ אויביהם", שהוא בעצמו יביאם, וכיון שהוא יביאם בעצמו, אם כן הוא יתברך דבוק בהם, ולא יניח [את] ישראל להפרד מהם. ואם ירצו ישראל חס ושלום לעשות כמעשיהם, מעמיד להם נביאים ומחזירם למוטב:

### **(4) רשב"ם על ויקרא פרק כו פסוק מב**

(מב) וזכרתי וגו' - אם יכנע לבבם:

### **(5) חזקוני על ויקרא פרק כו פסוק מא**

(מא) אף אני אלך עמם בקרי - אע"פ שהתודו את עונם מאחר שאינם נכנעים וחוזרים.  
או אז יכנע לבבם הערל - וגו' וזכרתי, אבל אם אז יכנע לבבם וזכרתי את בריתי כי כן היא המדה כדכתיב ומודה ועוזב ירוחם.

### **(6) הכתב והקבלה על ויקרא פרק כו פסוק מא**

(מא) אף אני אלך עמכם בקרי. כלומר גם יכירו וידעו כי אני הוצרתי ללכת עמהם בקרי ולהביאם בארץ אויביהם, אולי על ידי זה יכנעו לשוב בתשובה שלמה, ואוכל לרצות את עונם בכדי שיהיו ראויים להזכיר להם ברית אבותיהם, וזהו:

### **(7) אבן עזרא על ויקרא פרק כו פסוק מא**

(מא) אף אני - כן עשיתי עמהם ויסרתים להביאם אל ארץ אויביהם עד שיכנע לבבם הערל ועוד אפרשנו:  
ואז ירצו את עונם - ישלימו ויכפרו:

### **(8) העמק דבר על ויקרא פרק כו פסוק מא**

(מא) אף אני אלך עמם בקרי. אחר שיתחרטו אל עיקר רצונם מכבר להנתק מאחרי ה'. וכסבורים שעתה בחו"ל אין תורה ומצות וא"א שישגיח ה' עליהם. אז הקב"ה מכיר להם שהוא משגיח עליהם וזהו בקרי. נגד דעתם זאת שחושבים שא"א שיהיה הקב"ה משגיח עליהם בחו"ל:

והבאתי אותם בארץ אויביהם. אביא אותם בהשגחה פרטית גם כשהם בארץ אויביהם והיינו דאי' בת"כ ע"ז המקרא מעמיד אני נביאים עליהם. והוא התגלות ההשגחה. שמאז שהתודו תהי' ההשגחה ניכרת להם. וידעו שהשכינה עמהם. ומובן שמאז יהי' טוב להם מעט להחשב לאנשים או גם כאזרחי ארץ ולא כאבודים כאשר היו עד כה:

### 9) כלי יקר על ויקרא פרק כו פסוק מ

והתודו את עונם וגו'. מה שנאמר אחר הוידוי אף אני אלך עמם בקרי. לפי שנאמר במעלם אשר מעלו בי. בי"ת של במעלם משמע שהם מועלים והולכים כי היה לו לומר והתודו עונם ומעלם אלא שאע"פ שמתודים ומודים שחטא זה גרם להם, מכל מקום הם מועלים והולכים עוד טומאתם במ כמנהג דורינו שהכל מודים שכמה עבירות ידועות מסבבות כל החלאה ואעפ"כ אינן שבים מהם והרי הוידוי כטובל ושרץ בידו.

10) וי"א לפי שלא יתלו בעונם לבד כי יאמרו שאינן מספיקין להביא עליהם כל המכות הללו ויתלו גם בעון אבותם ע"כ נאמר אף אני אלך עמם בקרי ואז ירצו בעונם ויתלו בעון עצמם ופירוש זה סתור ממה שאמר דניאל (ט טז) כי בחטאינו ובעונות אבותינו וגו'.

### 11) רמב"ן על ויקרא פרק כו פסוק מא

(מא) או אז יכנע לבבם הערל כמו או נודע כי שור נגח הוא (שמות כא לו) לשון אחר אולי, שמא אז יכנע לבבם הערל "ואז ירצו את עונם", יכפרו על עונם ביסוריהם, לשון רש"י והנכון בעיני, שיאמר והבאתי אותם בארץ אויביהם, או עד זמן יכנע לבבם הערל, או עד זמן ירצו את עונם באורך הגלות:

12) והנה אחר "והתודו את עונם" (בפסוק מ) היה ראוי שיאמר "וזכרתי את בריתי יעקוב" (פסוק מב), כי מה טעם "והבאתי אותם בארץ אויביהם" עכשיו במקום הזה, ואין עתה הזמן שיגלה אותם ויביאם בארץ אויביהם ופירש רבי אברהם, אף אני כן עשיתי עמהם ויסרתים להביאם בארץ אויביהם להכניע לבבם הערל והזכיר זה בכאן, כי התודו את עונם בעבור שאני המסבב להם, כי גם בשעת קלקלתם נתכוונתי בהם שיעשו תשובה ויתודו :

13) ועל דעתי ירמוז כי אחר הוידוי ילך עמם בקרי ויביא אותם עוד בארץ אויביהם עד שיכנע לבבם הערל והוא רמז שהביאם אל הארץ ולא נכבשה לפנייהם אבל היו להם צרים ואויבים שם, כמו שנאמר ויאמרו צרינו (נחמיה ד ה), ויהי כאשר שמעו אויבינו (שם פסוק ט) והארץ ביד העמים היתה, כמו שאמר עזרא בתפלתו (שם ט לו ז), הנה אנחנו היום עבדים, והארץ אשר נתת לאבותינו לאכול את פריה ואת טובה הנה אנחנו עבדים עליה, ותבואתה מרבה למלכים אשר נתת עלינו בחטאתינו, ועל גויתינו מושלים ובבהמתנו כרצונם, ובצרה גדולה אנחנו:

### 14) רמב"ן על ויקרא פרק כו פסוק מג

(מג) ופירוש והארץ תעזב מהם כי גם אחרי הזכירה תעזב מהם, רמז כי אחרי פקידת כורש נעזבה מהם ורצתה השמיטות עד אחרי תשע עשרה שנה שנבנה הבית, וקדשו העיר בשתי תודות (נחמיה יב לא), וחזרה קדושת הארץ וכתרו אמנה ויאמרו (שם י לב) ונטש את השנה השביעית ומשא כל יד כל הקורות אותם רמוזות בפרשה הזאת:

### 15) רמב"ן על ויקרא פרק כו פסוק מה

(מה) וטעם וזכרתי להם ברית ראשונים שאזכור להם כן בין בארץ בין בחוצה לארץ בגלות הנרמזת כאן, וכן בכל הדורות וזה טעם "לעיני הגוים", כי יעשה בהם בעבור שמו הגדול שלא יתחלל בגוים ולא למענם, כי לא עשו תשובה ולא נתכפרו עונותם וכך אמרו רבותינו (תו"כ פרק ח י), לא מאסתים בימי אספסיוס, ולא געלתים בימי יון, לכלותם להפר בריתי אתם בימי המן, כי אני ה' אלהיהם בימי גוג ומגוג:

### 16) ספר בראשית פרק טו

(ז) ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים למה לך את הארץ הזאת לרשתה:  
(ח) ויאמר א-דני ה' במה אדע פי איך שנה:

### 17) רמב"ן על בראשית פרק טו פסוק ז

ואינו כשאלת "מה אות" (מ"ב כ ח), וגם הקדוש ברוך הוא לא עשה עמו כשאר האותות להראות לו אות או מופת בדבר נפלא, אבל בקש אברהם שידע ידיעה אמיתית שיירשנה ולא יגרום חטאו או חטא זרעו למנעה מהם, או שמא יעשו הכנענים תשובה ויקיים בהם רגע אדבר על גוי ועל ממלכה לנתוש ולנתוץ להאביד ושב הגוי ההוא מרעתו ונחמתי על הרעה (ירמיה יח ז) והקדוש ברוך הוא כרת עמו ברית שיירשנה על כל פנים:

### 18) ספר בראשית פרק טו

(יח) ביום ההוא פרת יהודה את אברהם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת:

### 19) רמב"ן על בראשית פרק טו פסוק יח

(יח) ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית לאמר הנה הקב"ה הבטיח את אברהם במתנת הארץ פעמים רבים, וכולם לצורך ענין . . . ובפעם השלישית באר לו תחומי הארץ, והזכיר לו כל העמים עשרה אומות, והוסיף לכרות לו ברית עליהן שלא יגרום החטא, וכאשר צוהו על המילה אמר לו לאחוזת עולם (להלן יז ח), לאמר שאם יגלו ממנה עוד ישוּבו וינחלוה . . .